

Interpellation IP 3/2025 rd

Antti Kaikkonen cent m.fl.

Interpellation om regeringens rekordstora skuldsättning

Till riksdagen

Samlingspartiet och de andra regeringspartierna fick makten genom att lova att Finland slutar leva på lån. Statsminister Orpo byggde också upp sin regering utifrån att ekonomin skulle sättas i skick. Trots det har allt gått mot det sämre. Efter regeringens två år vid makten står Finland inför än allvarigare problem med statsskulden, arbetslösheten och ekonomin.

Enligt regeringsprogrammet är målet att förbättra saldot i de offentliga finanserna så att underskottet inom denna valperiod, dvs. senast 2027, är högst en (1) procent av bruttonationalprodukten. Enligt finansministeriets senaste prognos kommer underskottet i de offentliga finanserna ännu 2027 att vara 3,3 procent. Skillnaden mellan regeringens mål och prognosen är cirka sju miljarder euro.

Enligt regeringsprogrammet ska skuldkvoten i de offentliga finanserna stabiliseras och därefter vändas i en riktning som ur ett valperiodsövergripande perspektiv är permanent nedåtgående. När regeringen hösten 2023 presenterade sin första plan för de offentliga finanserna, det vill säga den för 2024—2027, var bedömningen att skulden i förhållande till bruttonationalprodukten stiger till 81,6 procent fram till 2027.

Enligt vårens plan för de offentliga finanserna 2026—2029 kommer skuldkvoten dock att stiga till 86,7 procent före utgången av valperioden. Det är klart över den nivå som regeringen själv uppskattade i början av valperioden. Skuldnivån i förhållande till bruttonationalprodukten steg redan 2024 till 82,1 procent och översteg alltså den nivå som den skulle ha i slutet av valperioden.

Enligt regeringens nya plan för de offentliga finanserna fortsätter skulden i förhållande till bruttonationalprodukten att öka också efter innevarande valperiod. År 2029 kommer skuldkvoten att vara nästan 90 procent.

Under de senaste två åren har Finland hamnat i en utdragen recession med förvärrad arbetslöshet. Enligt regeringsprogrammet är målet att genomföra reformer för att höja sysselsättningen med minst hundra tusen sysselsatta. Ökad sysselsättning ska leda till att de offentliga finanserna stärks med över två miljarder euro.

I stället för hundra tusen nya sysselsatta har antalet sysselsatta minskat betydligt. Mätt enligt den säsongs- och slumpvariationsrensade trenden uppgick antalet sysselsatta vid regeringsperiodens början i juni 2023 till 2 637 000. I mars 2025 var motsvarande siffra 2 588 000 sysselsatta. Anta-

Interpellation IP 3/2025 rd

let sysselsatta har hittills minskat med 49 000 under regeringsperioden. Antalet arbetslösa har å sin sida ökat med 60 000 personer under samma tid mätt enligt Statistikcentralens trend.

Utvecklings- och förvaltningscentret meddelar att det finns 320 400 arbetslösa arbetssökande enligt den senaste sysselsättningsöversikten. Det är särskilt oroväckande att ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten förvärras. Det finländska näringslivet har drabbats av en konkursvåg, och på många arbetsplatser förs omställningsförhandlingar. Sammantaget har det enligt Statistikcentralen under denna valperiod, på två år från april 2023 till mars 2025, inletts cirka 7 000 konkurser.

Gång på gång påstår regeringen att tillväxten väntar strax runt hörnet, gång på gång gäckas förhoppningarna, och gång på gång kommer regeringens åtgärder alltför sent eller vid fel tid. Kollapsen inom bostadsbyggandet åtgärdades alldeles för sent. År 2024 rubbades konsumenternas och företagens redan vikande förtroende mitt under året genom en skärpning av den allmänna momssatsen. Regeringen lyckades inte åtgärda de alltför stora underskotten genom denna nödlösning, utan nedgången i ekonomin förvärrades ytterligare.

Regeringens halvtidsöversyn och ramförhandlingar gav ingen vändning till det bättre. Skuldsättningen accelererar. Ekonomisk tillväxt och nya jobb är i dag bara en from förhoppning. Regeringens skattebeslut och andra beslut gynnar de största företagen, trots att det framför allt är de små och medelstora företagen som skapar arbetstillfällen.

I januari i år skärpte regeringen beskattningen av medelinkomsttagare, som nu är den strängaste på tio år. Situationen för vanligt folk är fortsatt svår. Höginkomsttagarna drar mest nytta av de skattesänkningar som nu beslutats. Effekterna av inkomstskattesänkningarna för medelinkomsttagare reduceras av slopade avdragsrättigheter och behovet av att höja arbetslöshetsförsäkringspremien till följd av den ökande arbetslösheten samt av höjningarna av konsumtionsskatterna, som redan tärt på köpkraften.

Det är ohållbart och helt oansvarigt att ta lån för att bekosta skattelättnader som gynnar de grupper som står regeringen och närmast Samlingspartiet nära. Av finansministeriets bakgrundspromemorior framgår att besluten från ramförhandlingarna ökar skuldsättningen, även i det fall att de mycket optimistiska tillväxteffekterna verkligen skulle realiseras. Trots det skär regeringen ned på social- och hälsovårdstjänsterna och annan närservice och basservice.

Finland behöver en kursändring. Finland måste befrias från regeringens skuldpolitik och gå in för en hållbar tillväxt. Ekonomisk tillväxt och fler arbetstillfällen är ytterst också den mest hållbara lösningen på skuldsättningen.

Med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den minister som saken gäller:

Håller regeringen fast vid sitt mål att underskottet i de offentliga finanserna ska vara högst en procent 2027 och, om så är fallet, varför har regeringen då lämnat riksdagen en plan för de offentliga finanserna 2026—2029 där underskottet är 3,3 procent 2027 och stannar på över tre procent fram till utgången av årtiondet,

Interpellation IP 3/2025 rd

håller regeringen fast vid sitt mål att stabilisera skuldkvoten i de offentliga finanserna och därefter, i ett perspektiv som sträcker sig utöver denna valperiod, vända skuldkvoten i en permanent nedåtgående riktning, och, om så är fallet, varför säger då regeringen i planen för de offentliga finanserna 2026—2029 att skuldkvoten stiger år för år och redan i slutet av årtiondet är nästan 90 procent,

håller regeringen fast vid sitt mål att sysselsättningen ska stärkas med 100 000 personer under innevarande regeringsperiod, och hur bedömer regeringen realismen i sitt mål i den verkliga ekonomin med beaktande av att antalet sysselsatta har minskat med cirka 50 000 under regeringsperioden och regeringen överksam har följt den ekonomiska nedgången i två år,

hur mycket uppskattar regeringen att de skattesänkningar som gjordes vid halvtidsöversynen ökar skuldsättningen under 2028 och nästa valperiod, och vilka kalkyler baserar sig regeringens uppskattning på,

hur mycket uppskattar regeringen att Statens pensionsfond i framtiden kommer att förlora i placeringsintäkter årligen på grund av att regeringen överför cirka en miljard euro från pensionsfonden till statskassan för att försköna skuldbeloppet för riksdagsvalsåret,

varför ändrade regeringen plötsligt efter välfärdsområdes- och kommunalvalet sin ekonomipolitiska linje genom att med lånade pengar införa skattesänkningar utan att som motvikt samtidigt göra andra anpassningar,

varför beaktade regeringen de dynamiska effekterna i samband med de nya besluten om skattesänkningar, men inte när den beslutade skära ned hushållsavdraget, göra kännbara höjningar av momsen och vidta andra åtgärder som försvagar gemene mans köpkraft,

inkluderar finansministeriet, som en självständig och oberoende prognosmakare, de dynamiska effekter som regeringen räknat med i sin prognos, det vill säga är regeringens uppskattningar av de dynamiska effekterna tillräckligt säkra för att kunna beaktas i prognosen,

hur mycket av den allmänna sänkningen av samfundsskatten kommer enligt regeringens uppskattning att gå till ökad aktieutdelning till utländska investerare genom att de etablerade storföretagens resultat stärks, och varför beslutade regeringen att sänka den allmänna samfundsskatten särskilt för gamla stabila storföretag i stället för att rikta skattesänkningen mer precist till exempel till nya FoU-investeringar, vilket exempelvis Murtos tillväxtarbetsgrupp föreslog,

på vad baserar sig regeringens bedömning att tillväxten stärks bäst genom att skattesänkningarna i första hand gynnar uttryckligen storföretagen och dem som har de högsta inkomsterna i stället för vanliga löntagare, ensamföretagare, mikroföretag och små och medelstora företag,

Interpellation IP 3/2025 rd

hur stor uppskattar regeringen att den ytterligare skuldsättning som beror på statens underskott kommer att bli under regeringsperioden 2023—2027 och hur stora blir de årliga ränteutgifterna i framtiden enbart för denna tilläggsskuld som tagits under statsminister Orpos regeringsperiod,

har regeringens ekonomiska politik längre någon som helst trovärdighet och

när, vilket år, anser regeringen att det är rätt tid för Finland att sluta leva på lån?

Interpellation IP 3/2025 rd

Helsingfors 20.5.2025

Antti Kaikkonen cent
Petri Honkonen cent
Hannu Hoskonen cent
Eeva Kalli cent
Vesa Kallio cent
Anne Kalmari cent
Hilkka Kemppi cent
Tuomas Kettunen cent
Hanna Kosonen cent
Antti Kurvinen cent
Mika Lintilä cent
Markus Lohi cent
Hanna-Leena Mattila cent
Timo Mehtälä cent
Olga Oinas-Panuma cent
Jouni Ovaska cent
Mika Riipi cent
Hanna Räsänen cent
Annika Saarikko cent
Mikko Savola cent
Markku Siponen cent
Eerikki Viljanen cent
Seppo Eskelinen sd
Niina Malm sd
Joona Räsänen sd
Lauri Lyly sd
Antti Lindtman sd
Harry Harkimo liik
Tytti Tuppurainen sd
Helena Marttila sd
Jani Kokko sd
Riitta Mäkinen sd
Timo Suhonen sd
Tuula Väättäinen sd
Saku Nikkanen sd
Pinja Perholehto sd
Ilmari Nurminen sd
Kim Berg sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Ville Merinen sd
Pia Hiltunen sd
Lotta Hamari sd
Elisa Gebhard sd
Suna Kymäläinen sd

Interpellation IP 3/2025 rd

Matias Mäkynen sd
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Marko Asell sd
Aki Lindén sd
Miapetra Kumpula-Natri sd